

Väriläiskä väistyy takavasemmalle

Ville Hänninen

Heikki Porkolasta piti tulla kirjastonhoitaja Kuhmoon, mutta hän löysikin itsensä Kemistä. Porkola on pyörittänyt itsensä näköisiä Kemin sarjakuvapäiviä 25 vuoden ajan, mutta nyt on aika jäädä eläkkeelle.

Kaikki tapahtui oikeastaan sattumalta. Heikki Porkolan ei koskaan pitänyt muuttaa Kemiin, vaan hänestä oli tarkoitus tulla kirjastonhoitaja. Porkola ehti tehdä alan töitä Kuhmossa 1960-70 luvulla ja kirjoittaa esimerkiksi runouskritiikkejä Savon Sanomiin, kunnes hänen silmänsä aukenivat sarjakuvan mahdollisuuksista.

”Sarjakuvalehdet kuten Tex Willer, Korkeajännitys tai Aku Ankka tuntuivat 1950-luvun alussa uskomattoman jännittäviltä. Silloin ei ollut televisiota tai pelejä, joten luin monen muun pojan tavoin kaiken mahdollisen. Pidin sarjakuvia kuitenkin lasten juttuna, ja kun lähdin opiskelemaan vuonna 1960, olin päässyt sarjakuvista eroon.”

”Pekka Gronow kävi 1970-luvun puolivälissä puhumassa Kuhmon kirjaston seminaarissa underground-sarjakuvasta, ja hänen esittelemänsä jutut löi-

Kuva: Vesa Kataisto

Sarjainfo tapasi piakkoin eläkkeelle siirtyvän Porkolan Oulussa toukokuun alussa.

vät minut ällikällä. Myös 1970-luvulla tulleet Asterix ja Lucky Luke olivat sellaisia juttuja, joita aikuinenkin luki mielellään. Aloin tajuta, että sarjakuvalla voi kertoa millaisia tarinoita hyvänsä, siinä missä kirjallisuudella tai elokuvillakin.”

Porkola kyllästyi varsin nopeasti kirjastonhoitajan töihin. Samoihin aikoihin hänelle tuli avioero.

”Jonnekin piti lähteä. Kemissä oli kulttuurisihteerin paikka avoinna, joten sain viran ja muutin Kemiin, josta en tiennyt mitään muuta kuin että

se on perkeleen punainen kaupunki.”

Ennen Porkolan aikaa Kemi oli saanut roppakaupalla negatiivista julkisuutta, kun kaupunginhallitus teki joulukuun 30. päivänä 1974 päätöksen olla tilaamatta Aku Ankkaa kasvatusneuvolaan. Koska kyse oli ”punaisesta Kemistä”, päätös tulkittiin poliittiseksi ja uutisesta kirjoitettiin Sri Lankassa asti.

Aku Ankka -jupakka oli yhtenä syynä Kemin sarjakuvapäivien synnylle. Kemin kulttuurilautakunta päätti vuonna 1977 keskittyä edistämään kotimaista populaa-

Kemi - lyhyt oppimäärä

1981

Ensimmäiset Kemin sarjakuvapäivät ja ensimmäinen sarjakuvakilpailu, jonka voitti Harri ”Wallu” Vaalio. Töistä koottiin myös näyttely.

1982

Kemin kilpailusarjakuvat koottiin ensi kerran kokoelma-albumiksi. Näyttelyjä: Ranskalainen sarjakuva ja Kemin II valtakunnallinen sarjakuvakilpailu.

1983

Näyttelyjä: Pekka Puupää, Kemin III valtakunnallinen sarjakuvakilpailu.

1984

Näyttelyjä: Joonas ja 2 x 13 kerrosta (Barben sarjakuvia kaupungintalon hisseissä)

1985

Sarjakuvapäivistä tuli kansainvälinen tapahtuma, kun vieraisi saatiin ligne claire -piirtäjä Serge Clerc. Näyttelyjä: Serge Clercin julisteita ja Uusia kotimaisia albumeja.

1986

Taiteilijavieraina: Pierre Christin, Ted Benoît ja Joakim Pirinen. Näyttelyjä: Tintin perilliset ja Arkkitehtuuri sarjakuvissa. Kemin kulttuurilautakunta julkaisi Erkki Huh-tamon toimittaman artikkelikokoelman Puhekuplia. Kemin kaupungin kunnalliskertomus vuodelta 1985 ilmestyy Keijo Ahlqvistin ja Ari Kutilan sarjakuvana.

Vuonna 1981 järjestetyt ensimmäiset Kemin sarjakuvapäivät olivat kooltaan pienet. Valtakunnalliseen sarjakuvakilpailuun (teemana kunnallinen toiminta) osallistui 27 pürtäjää ja päivillä pidettyyn seminaariin 13 henkeä. Puhumassa olivat muun muassa toimittajat Heikki Jokinen ja Juhani Tolvanen. Seuraavana

”Huomasin, että sarjakuvapäivät toivat kaupungille mukavasti huomiota ja tapahtumalle oli selvästi tilausta. Kulttuurilautakunta suhtautuikin myönteisesti ajatukseen, että tapahtuman kokoa kasvatettaisiin ja siihen ohjattaisiin lisää varoja. Taloudellinen tilanne oli varsin hyvä 1990-luvun alkuun asti, jolloin iski lama ja kulttuurilautakunnan budjetista leikattiin puolet pois.”

”Ensimmäinen ulkomainen vieraamme oli Serge Clerc vuonna 1985. Silloin tapahtuma alkoi muutenkin kasvaa festivaalimaiseksi ja vieraita tuli joka vuosi. Monista ulkomaisista vieraista ja kotimaista tekijöistä parhaiten muistan

”Palsa osallistui kilpailuumme 1980-luvun puolivälissä. Olin varma, että hän voittaisi sen Battler Britton -parodiallaan. Raati ei kuitenkaan ymmärtänyt sitä lain-

Taiteilijavieraina: Jacques Loustal, Arno ja Alexandro Jodorowsky. Kemin kulttuurilautakunta julkaisi ensimmäisen suomalaisen sarjakuvan oppikirjan Piirrä sarjakuvaa!, jonka tekivät Keijo Ahlqvist ja Ari Kutila. "Jope" Pitkäsen Lempistä tuli Sarjakuvapäivien tunnushahmo, ja tapahtumassa alettiin jakaa Lempi-patsaita. Batman-näyttely. Kemin kulttuurilautakunta julkaisi Heikki Ansan toimittaman Puhekuopia 2 -artikkelikokoelman.

Kemin sarjakuvakeskus perustetaan. Se julkaisee ensimmäisenä kustantajana Kalervo Palsan sarjakuva-albumin. Albumi Kuolema ja intohimo ilmestyi postuumisti. Taiteilijavieraina: Gilbert Shelton, Claire Bretécher ja Priit Pärn. Näyttelyä: Gilbert Shelton, Rosa Liksom ja Erkki Pirtola.

Ari Kutila
erotiikka-teeman
pauloissa.

Sarjakuvageneralissimus Porkola tuimana Jopen 20-vuotisjuhlanäyttelyn avajaisissa.

alkoivat toteuttaa sitä, ja he tekivätkin monenlaista hyötysarjakuvaa vuosia yhdessä.”

Välillä Kemi on poistunut Kemistä. Vuonna 1990 sarjakuvapäiviä ei järjestetty, mutta sen sijaan Porkola organisoivat ”9 ½ sarjakuvapäivät” ja kansainvälisen länsimaisen sarjakuvan näyttelyn Neuvostoliittoon, Murmansiin. Näyttely oli ensimmäinen laatuaan – ja eipä siihen kauaa mennytkään, kun maa alkoi natista liitoksissaan.

Seuraavana vuonna sarjakuvapäivät järjestettiin jälleen normaaliin tapaan, mutta sen päälle Porkola innostui järjestämään näyttelymatkoja. Koska Knockabout-kustantamon väkeä (mm. Tony ja Carol Bennett, Hunt Emerson) oli vieraina Kemissä vuonna 1990, suomalaiset tekivät vastavierailun Englantiin. Vuonna 1991 kemiläiset järjestivät myös suomalaisen sarjakuvan näyttelyn Tallinaan.

”Viron itsenäistymisjuhlat olivat silloin pääuutisena, mutta meidän näyttelymme heti perässä kakkosuutisena”, Porkola kehaisee.

Eläköön luova hulluus!

Porkola on usein rohjennut laittaa itsensä likoon, jopa naurunalaiseksikin. Suositun Mämmilä-näyttelyn (1995) herkullisimmassa ohjelmanumerossa hän

kaan. Lupasin silloin Palsalle, että etsin julkaisijan hänen jutuilleen. Kustantamo Pohjoinen ei kuitenkaan lämmennyt jostain syystä hänen töilleen. Kun Palsa sitten meni kuolemaan, Kemin sarjakuvakeskus julkaisi hänen kokoelmansa.”

Sarjakuvapäivien myötä Kemiin virisi muutakin sarjakuvatoimintaa. Kun Ari

Kutila ja Keijo Ahlqvist muuttivat Kemiin, he alkoivat pian tehdä yhteistyötä.

”Heikki Jokinen kertoi, miten Ranskassa oli tehty Citroënin vuosikertomus sarjakuvamuotoon. Kaupunginjohtaja Juhani Leino innostui ideasta, ja halusi, että Kemin vuoden 1985 kunnalliskertomus tehtäisiin sarjakuvana. Keijo ja Ari

1990

Sarjakuvapäiviä ei järjestetty Kemissä, mutta sen sijaan kemiläiset veivät Neuvostoliiton Murmansiin suomalaisen sarjakuvan näyttelyn. Sen näki kolmessa viikossa parikymmentä tuhatta murmanskilasta. Ei-suomalaisista retkueseen osallistui muun muassa Hunt Emerson, Gilbert Shelton, Suzy Varty ja Willem. Kemin sarjakuvakeskus julkaisi Jopen albumin Puolipohja.

Jope ja Suzy Varty Murmanskissa

1991

Kemin 10-vuotisfestivaali. Taiteilijavieraita: Jose Muñoz ja Carlos Sampayo. Näyttelyjä: Täältä tullaan kuolema! (Harri Pystynen), Perkele! sarjakuvia Kittilästä (Kalervo Palsa), Pilapiirroksia Murmanskista, Epäviraalisia pilapiirroksia Murmanskista (Jevgeni Sitnik), Neekerartsie (Vesa Ilmaranta ja Arto Nyssönen), Joulu-evankeliumi Hunt Emersonin mukaan, Sarjakuva-aiheisia postimerkkejä. Kemin sarjakuvakeskus julkaisi Ilpo Koskelan esikoisalbumin Irlantilainen, Hannu Hirvosen Eroottisen eläintarinan ja Jopen Karjala takaisin.

1992

Taiteilijavieraita: François Schuiten ja Benoît Peeters, Craig Ylitalo, Norio Yamanoi, Heikki Ernits, Margo Väinö. Näyttelyjä: Tom of Finland, Uusia seikkailuja kohti (sarjakuvia Jouni Kestin öljymaalauksina), Ismo Lento – rajaseudun poika, Erkki Pirtola. Kemin sarjakuvakeskus julkaisi Ari Kutilan ja Ilpo Koskelan Sarjakuvakeittokirjan sekä Sauli Pesosen Alkupalat.

KEMIN SARJAKUVATOIMINTAA
IDEOITIIN MONTTU-RAVINTOLASSA

JOS TEHTÄIS SARJA-
KUAOPPIKIRJA? KAUPUNKI
KUSTANTAA

KAPAKOITSIJATIMPPA SISUSTI
PAIKAN SARJISHENKISEKSI

TEETETÄÄN
LEMPIN MÖKKI JA RIPUSTETAAN
NOSTOKURKEEN

KUTILA JA AHLQVIST TEKIVÄT
KAIKKI TYÖNSÄ MONTUSSA

SÄHÄN PIIRRÄT
MUN KUVAKÄS-
SÄRIÄ LÄPI! TARTTIS
VAAN OLLA
VALOPÖYTÄ

OLKAAPA POJAT HYVÄ

TIMPPA PERKELE OLI TEETTÄNY
MEILLE VALOPÖYDÄN!

MEITÄ TULI HAASTATTELE-
MAAN HESARIN TOIMITAJA

EIKÖ TÄÄLLÄ OLE
RAUHATONTA
TYÖSKENNELLA? SÄ ET OO
KÄYNY MEIL
KOTONA!

JA: NO VOI
JUMALAUTA!

Nykyään Limingan kansanopistossa sarjakuvaa opettava Keijo Ahlqvist tuli Kemiin siviilipalvelusmieheksi 1980-luvulla. Hän päätyi tekemään Ari Kutilan kanssa oppikirjan sarjakuvasta sekä monenlaista hyötysarjakuvaa kymmenen vuoden ajan.

oli sonnustautunut taiteilija Viljaseksi. Kun Kemissä oli teemana scifi, Porkola värjäsi partansa vihreäksi ja sai norjalaisen sarjakuvatoimittajan Morten Harperin kysymään varovaisesti: ”Niin, hankö siis todella on tämän festivaalin johtaja?”.

Kun Kemissä oli vuonna 1987 Batman-näyttely, Porkola pukeutui Lepakkomieheksi. Vuosikaudet sarjakuvapäiville ja Sarjakuvakeskukselle töitä tehnyt Maippi Tapanainen muistaa, kun kaksi pojannöösiä yritti laskea Kemin kulttuuritalon edessä olleesta salosta alas ruotsin lippua.

”Moni ei sitä ehkä uskoisi, mutta Heikki harrasti nuoruudessaan pika-juoksua. Hän juoksi Batman-asussaan pojat kiinni, löi toista persauksille ja sanoi: ’Batman käskee, että Ruotsin lippua ei häpäistä!’”

Ja niin edelleen. Jokaisella Kemin-kävijällä on omat muistonsa Porkolasta. ”Onhan sitä kaikenlaista tullut tehdyksi”, mies itse toteaa tyynesti myhäillen. Hän korostaa, että on halunnut tuoda tapahtumaan luovan hulluuden lisäksi monitaiteellisuutta.

”Aika varhaisessa vaiheessa tajusin,

että sarjakuva itsessäänkin on monitaiteellinen laji ja sarjakuvantekijät ovat todella monipuolisia kavereita. Sarjakuvapäiviin onkin sotkettu esimerkiksi musiikkia, teatteria, tanssia ja jopa oopperaa.”

”Emme ole aina voineet kehuskella suurilla kävijämäärillä. Pienen tapahtuman etuna on kuitenkin, että ei tarvitse olla kaupallinen vaan voi keskittyä keksimään erikoistakin ohjelmaa. Minua viehättävät kovasti sarjakuvapiirit, koska sieltä löytyy niin erikoisia tyypejä: älyllisiä, anarkistia ja monitaitoisia persoonia.”

1993

Taiteilijavieraana Frank Odoi. Näyttelyjä: Crumbin maailma, Afrikkalaisia sarjakuvia ja Jopen 20-vuotistaiteilijänäyttely. Kemin sarjakuvakeskus julkaisi Craig Ylitalon albumin Einon ja Toivon seikkailut

Crumbin
houreinen
maailma.

1994

Taiteilijavieraita: Neil Gaiman ja Jean van Hamme. Näyttelyjä: Kuka pelkäisi Aku Ankkaa (Carl Barksin litografioita ja Kaj Stenvallin maalauksia), Sarjakuva Venäjän vallankumouksen julistaisa, Arktinen sarjakuva. Kemin sarjakuvakeskus julkaisi Sani Liljenbäck Erotiikan ruututarha -tietokirjan ja Ulf Lundkvistin albumin Kahvi Kylmenee.

1995

Mämmilä-näyttely teki Kemin taidemuseon edelleen voimassa olevan kävijäennätyksen (18 248) ja kiersi useissa Suomen kaupungeissa. Yhteensä näyttelyn näki noin 70 000 ihmistä. Taiteilijavieraita: Robert Crumb, Scott McCloud, Hunt Emerson, Luis Louro, Shpend Bengu. Kemin sarjakuvakeskus julkaisi Ari Kutilan Mustapukuinen mies -albumin.

Albanialainen Shpend Bengu ja portugalialainen Luis Louro.

Kuva: Ilpo Koskela

Vasemmalla Tarmo Koiviston karikatyyri Mämmilän taiteilija Viljasesta, joksi Porkola sonnustautui vuonna 1995. Mistä lie tuommoisia keksinyt?

Suomalaisen sarjakuvan taso kohonnut

Lama toi tiukat ajat Kemin sarjakuvapäivien talouteen. Kaksi isoa devalvaatiota lyhyen ajan sisällä ja kulttuuritoimen leikkaukset olivat lähellä kaataa koko tapahtuman. Lisäksi Crumbin maailma -sarjakuvanäyttelyn (1993) kulut kohosivat yllättäen moninkertaisiksi.

Eteenpäin on kuitenkin sinniteltä. Kemin sarjakuvapäivät on yksi harvoista tapahtumista, jotka tuovat kaupungille julkisuutta sen rajojen ulkopuolella. Sen vuoksi toiminta on jatkunut kaikesta huolimatta lähes entisellään.

”Kemin kunnallispolitiikassa sarjakuvaan on suhtauduttu suopeasti, eivät-

kä sitä ole pitäneet aivan höpsönä hommana kuin jotkut kokoomuslaiset. Luulen, että sarjakuvatapahtuma on omalta

Valokuva: Ilpo Koskela

osaltaan vaalentanut kaupungin punaista mainetta. Kemistä tiedetään jo muutaakin.”

Porkola on päässyt seuraamaan suomalaisen sarjakuvan kehitystä aitiopaikalta. Hän on ollut mukana seuraamassa sarjakuvakilpailun voittajan valintaa joka kerta.

”Kilpailun ja myös koko suomalaisen sarjakuvan taso on noussut alkuajoista huomattavasti. Ammattimaisuus on selvästi lisääntynyt, kun vielä 1980-luvulla suurin osa töistä oli hyvin harrastelijamaisia. Myös naisten osuus on lisääntynyt huomasti, muutamasta prosentista tämän vuoden 45 prosenttiin.”

”Toinen selvä ero 25 vuoden takaiseen tilanteeseen on, että nykyisin sarjakuva alkaa olla hyväksytty taiteen laji. Minusta Kemi on ollut merkittävä vaikuttaja siinä prosessissa. Olin itse kahdeksan otteeseen, yhdeksän vuoden ajan Lapin taidetoimikunnassa. Siellä sarjakuvalle annettiin maan ensimmäiset vuosiapurahat, Keijo Ahlqvistille puolivuotinen ja Ari Kutilalle yksivuotinen. Sen jälkeen apurahoja on alettu antaa sarjakuvalle valtion tasollakin. Se osoittaa, että sarjakuvaa pidetään omana taiteenmuotonaan.”

”Tallinnassa 1991 herätin Heikin ampumalla nuolella, mistä hän hirmustui. Mutta taisi tuo anteeksi antaa”, Porkolan monivuotinen oikea käsi Ilpo Koskela muistelee.

1996

Kemin sarjakuvakeskus julkaisi Heikki Jokisen ja Kalervo Pulkkinen toimittaman Suomalaisen sarjakuvan ensyklopedian. Taiteilijavieraita: Miquelano Prado, Raul, Carsten Graabæk, Sergei Smetanin. Tintti-sarjakuvanäyttely sekä sarjakuvaleikkauksien kilpailu.

Tintti lensi Kemiin 1996.

1997

Taiteilijavieraita: Baru, Régis Loisel, Arild Mithun. Cap au Nord -näyttely.

1998

Taiteilijavieraita: Jeff Smith, Bryan Talbot, Anders Westerberg. Pohjoismaisia sarjakuvia -näyttely.

1999

Sarjakuvakilpailusta tuli pohjoismaainen. Taiteilijavieraita: Max Cabanes, Jano, Bjarni Hinriksson. Ulf Lundqvistin näyttely.

2000

Taiteilijavieraita: Joe Sacco, Philippe Vuillemin, Jan Romero, Mato Zsolt. Näyttelyjä: Viivi ja Wagner, Pila & piirros, 101 possua, julkkisten possupiirroksia. Kemin sarjakuvakeskus julkaisi Kimmo Taskisen albumin Pystyyn marinoitu nainen.

Kemin sarjakuvapäivien erotiikkateema 1989 ja vieraan-varaisuus sai Hunt Emersonin piirtämään oheisen kiitoskuvan.

Se menneisyydestä. Mutta miltä näyttää Kemin sarjakuvakilpailun ja sarjakuvapäivien tulevaisuus? Ainakaan Porkolan virkaa ei todennäköisesti täytetä kuten ei useimpia muitakaan eläkkeelle jäävien Kemin virkamiesten paikkoja. Tapahtuman rahoituksen puolesta taistelemisen voi jatkossa olla entistä vaikeampaa, jos hallinnossa ei ole ”omaa miestä”.

”Sarjakuvapäivien organisaatio on vielä avoin. Minusta on kuitenkin positiivinen merkki, että kaupunginhallitus on pyytänyt Sarjakuvakeskusta tekemään kesäkuuksi esityksen siitä, millaisessa muodossa tapahtumaa voisi jatkua.”

”En kuitenkaan halua ryhtyä pohtimaan ennenäikaisesti tapahtuman tulevaisuutta. En tahdo tehdä mitään testamenttia. Silti luulen, että ei ole muuta mahdollisuutta kuin jatkaa kulttuuripainotteisena festivaalina. Lukijakunta on

pohjoisessa joka tapauksessa pieni, eikä kaupalliselle festivaalille ole samanlaista mahdollisuutta kuin Helsingissä.”

Porkola on tehnyt mielestään jo oman osuutensa ja katsoo tapahtumia jatkossa mielellään sivummalta.

”Olen ollut näissä hommissa 25 vuotta. Se on pitkä aika yhdelle ihmiselle. Oma kädenjälkeni näkyy ehkä liikaakin. Olen kuitenkin huomannut, että parin viime vuoden aikana toimintaan on tullut uusia nuoria. Ehkä he tuovat mukanaan uusia ideoita.”

TO ALL MY FRIENDS IN KEMI - WITH THANKS FOR A GREAT FESTIVAL - HUNT EMERSON 22 SEP 89.

2001

Taiteilijavieraita: Eddie Campbell, Ben Katchor, Vicar, Florence Cestac, Peter Madsen. Näyttelyjä: Suomalainen Aku Ankka 50 vuotta, BD@fi, Florence Cestac ja Kemin sarjakuvakilpailujen voittajat 1981-2001. Tapahtuman 20-vuotisjuhlien suojelijana toimi presidentti Tarja Halonen.

2002

Taiteilijavieraita: Teddy Kristiansen, Vittorio Leonardo, Mauro Boselli, Maurizio Dotti, Carla Rui. Näyttelyjä: Lucky Luke, Tex Willer, Petri Hiltunen: Vala auringolle ja Jii Roikonen: Jasso 10 vuotta. Heikki Porkola ja ”Jope” Pitkänen saivat kutsun presidentin linnan juhliin.

2003

Sci-fi-teeman kunniaksi päävieraana Jean Giraud alias Moebius. Moebiuksen maailma - sarjakuvanäyttely.

Sarjakuvascifi-olutta Kemissä 2003.

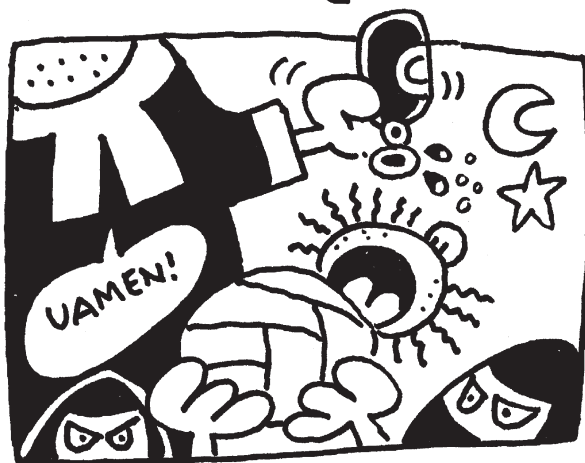
2004

Teemana sarjakuva ja musiikki, Kemin taide-museossa samanniminen näyttely. Järjestettiin ensimmäinen Sarjakuva & musiikki -sävellyskilpailu, jonka voitti kappale Mustapukuinen mies. Vieraina ranskalaiset Jano, Mezzo ja Christian Marmonnier.

2005

Viivi ja Wagner -näyttely sai yli 10 000 kävijää. Angoulêmen sarjakuvafestivaalin taiteellinen johtaja Benoit Mouchart vieraili tapahtumassa ottamassa selvää suomalaisesta sarjakuvasta.

SARJAKUVAPROFEETTA SHEIKKI HESEKIELJ BORCOLAN ELÄMÄ JA TOIMINTA

PROFEETTA BORCOLA SYNTYI JA KASTETTIIN VIIME VUOSITUHANNELLA MONOTEISTISTA KÖRTTIJUMALAA PALVOVAAN SAVOLAISEEN PAIMENTOLAISHEIMOON, ANKARAN KÖRTTI-PAPIN HUONEKUNTAAN, HEIDÄN PROFEETTANSA OLI NAISIIN JA VIINAAN-MENEVA NILSIÄLÄINEN PAAVO RUOTSALAINEN.

VARTUTTUAAN HESEKIELJ KULKI JANOISENA (TIEDON) PITKIN ERÄMAITA KEITAINAAN KIRJAS-TOT, OPISKELLEN SUUREN JA MAHTAVAN IDÄN USKONTOA JA SAARNATEN INTERNATIONALISMIA HUULI PYÖREÄNÄ POLITRUKKINA ORJILLE, VÄSYTTYÄN VALEHTELEMAAN HYLKÄSI MYÖS HERROJEN KORKEAKULTTUURI:N, VETÄYTYI LUKE-MAAN SARJAKUVIA, JOIDEN KATSELUKIN OLI SUURI SYNTI JA HÄPEÄ SIIHEN AIKAAN, LÖYSI LOPULTA ITSENSÄ KAIVAMASTA "LAPIN KUL-TAA" MAAILMAN LAIDALTA, PERÄMEREN P. REIÄSTÄ, KEMIGRADISTA, JONKA ALKUASUKKAAT PALVOIVAT KAIKKEA PUNAISTA JA KIELSIVÄT "AKU ANKAN" KAPITALISTISENA HARHAOPPINA,

LOITTI KULTTUURIPROFEETTANA USKOTTOMIEN KÄÄNNYTYSTYÖN KALIFIENSA AHLQVISTIN JA KUTILAN KANSSA, SYNTYIVÄT LEGENDAARISET "KEMIGRADIN KAUPUNGIN KUNNALLISKERTOMUKSET" SARJAKUVINA JA PERUSTETTIIN "KEMIGRADIN SARJAKUVAITKESKUS", VARSINAINEN MEKKALA SYNTYI, KUN USKONSOTURIT MASINOIVAT ENSIMMÄISET "KEMIGRADIN KANSAINVÄLISET SARJAKUVAFETSIVAALIT" 25 VUOTTA SITTEEN. VUODESTA TOISEEN NIISTÄ MUO-DOSTUI OIKEAUSKOISTEN PYHIINVAELLUSKOHDE KAUT-TA MAAILMAN, LUKUISAT VÄÄRÄUSKOISETKIN PIIRTÄJÄT, KUTEN HUNT EMERSON, GILBERT SHELTON, ROBERT CRUMP, JOAKIM PIRINEN YMS. VAELSIVAT KUUNTELEMAAN PROFEETAN PARRAN PÄRINÄÄ JA KUMARTAMAAN SARJAKUVAMARTTYN REITAMME PALSAA, PYSTYSTÄ JA PEKKA PUUPÄÄTÄ, FETSIVAALIEN YHTEYDESSÄ JÄRJESTETYT SARJA-KUVAKILPAILUT KASVATTIVAT UUSIA KYKYJÄ US-KONSOTUREIKSI, KUN HEIDÄT PALKITTIIN KULLALLA (LAPIN), MIRHAMILLA JA LEMPI-PATSAILLA, PIAN OHJELMISTOON OTETTIIN LÄHETYSMATKAT PAKANAIN MAILLE ANGOUËMEENIIN, LONTOOSEEN, MUURMANSKIIN, TALLINNAAN, TUKHOLMAAN JA HUITSIN NEVADAAN PROFEETAN JOHDOLLA, RÖMPÖTELTIIN SUOMI KULTTUURIMAANA TAKAI-SIN KIIVIKAUTEEN KIVI (EI LARMOLA) KIVELTÄ (EI ALEKSI), HELSINKILÄISTEN "SUNNIEN" MIELESTÄ KYSEESSÄ OLI "JIHAD", JOKA EI PERUSTUNUT KORAANIIN, JA SYNTYI "SKISMA", JOTA PERINTEISESTI LÄMMITETÄÄN HELL-SINGIN SARJAKUVAFETSIVAALILLA,

Ari Kutilan visio vuodelta 1988 ei toteutunut, mutta pienempää Lempi-patsasta on jaettu palkintoina jo vuodesta 1987. Seuraavalla sivulla Lempi-palkinnon ja -patsaan historiasta enemmän.

Miksi Lempistä tuli kipsipatsas?

Vuonna 1980 Ilta-Sanomissa alkoi ilmestyä Jorma ”Jope” Pitkäsen Lempi, eräänlainen savolais-karjalainen versio Mae Westistä. Räväkkä mummeli ei koskaan epäröinyt sanoa kissalleen, mitä mieltä hän on maailman menosta.

Lempi pilkkasi niin eläviä kuin kuolleita Ilta-Sanomien sivuilla 20 vuoden ajan, kunnes lehden taittouudistus lakaisi sarjan mennessään. Sarjakuva ilmestyi vielä hetken Suomen Kuvalehden mielipidesivulla, mutta sen jälkeen mustaa enkeliä Lempiä ja hänen siskoaan Lyyliä ovat nähneet lähinnä korttihait, Pokeri-lehdessä.

Kemin sarjakuvapäivien ikonina Lempi kuitenkin toimii edelleen. Lempin kal-

Jalustan kanssa 45 senttiä korkeita, kuvanveistäjä Sanna Koiviston suunnittelema Lempi-patsaita on jaettu vuodesta 1987 lähtien.

Kuva: Ville Hänninen

taista poliittisesti epäkorrektia räväsuuta nostetaan harvoin yleisötapahtumien keskuks-hahmoksi. Heikki Porkola ei kuitenkaan näe siinä mitään kummallista.

”Mietimme 1980-luvun puolivälissä tunnus-hahmoa tapahtumallemme. Ilta-Sanomien Juhani Tolvanen ehdotti Muumipeikkoa. Olin kuitenkin sitä mieltä, että eihän se kuvaa meitä ollenkaan”, Porkola muistelee.

”Halusimme patsaisiin nimenomaan Lempin, koska hän on ihanan räväkkä ja lempeästi anarkistinen. Lempi rikkoo rajoja. Katsoimme, että samaan mekin pyrimme ja halusimme erilaiset pystit.”

Lempit 1987–2005

Grand Prix

1987 Harri Pystynen
1988 Suomen Sarjakuvaseura
1989 Veikko Savolainen
1991 Tarmo Koivisto
1992 Hannu Hirvonen
1993 Petri Kemppinen & Juhani Tolvanen
1994 Harto Pasonen
1995 Hannu Virtanen
1996 Ari Kutila
1997 Heikki Jokinen & Kalervo Pulkkinen
1998 Timo ”Timppa” Mäkelä
1999 Mauri Kunnas
2000 Jukka Murtosaari
2001 Keijo Ahlqvist
2002 Pauli Kallio
2003 Like/Hannu Paloviita
2004 Kati Kovacs
2005 Matti Hagelberg

Kirsi Kinnunen ja Jano
1999.

Kuva: Vesa Kataisto

Strippi-Lempi

1987 Jorma ”Jope” Pitkänen: Lempi
1988 Tarmo Koivisto: Apina Kapina
1989 Heikki-Pekka Miettinen: Pahkeinen
1991 Tiina Paju ja Sari Luhtanen: Maisa ja Kaarina
1994 Juho Juntunen: Kuukauden rakkaustarina
1996 Pekka Seppänen, Pertti Hämäläinen ja Jari Pantzar: Teuvo Lyly
1998 Ilkka Heilä: B. Virtanen
1999 Jussi ”Juba” Tuomola: Viivi ja Wagner
2000 Petri Hiltunen: Väinämöisen paluu

Lehti-Lempi

1987 Kylmä Metalli
1991 Ilta Sanomat/Juhani Tolvanen
1992 Suuri Kurpitsa
1993 Kansan Uutisten Viikkolehti
1995 Sanomalehti Kaleva/Sauli Pesonen
1997 Sarjari/ P.A. Manninen
1998 Tähtivaeltaja/ Toni Jerrman
2001 Sarjainfo/ Ville Hänninen
2002 Heikki Jokinen
2003 Ankkalinnan Pamaus/ Timo Ronkainen
2004 Asemakustannus
2005 Kvaak.fi/Juha Kouvalainen

Lempi International

1987 Didier Comes
1988 Enki Bilal
1989 Hunt Emerson
1991 Jose Munoz ja Carlos Sampayo
1992 Tove Jansson
1993 Hugo Pratt
1994 Neil Gaiman
1995 Robert Crumb ja Scott McCloud
1996 Bill Watterson
1998 Paula Antila & Olavi Rytönen
1999 Jano
2000 Joe Sacco
2001 Vicar ja Eddie Campbell
2003 Jean Giraud/Moebius

Lempi-palkitut
Keijo Ahlqvist ja
Juha Kouvalainen.

Kuva: Vesa Kataisto